to the 18th centuries (Fig. 2). A total area of 279 m² was surveyed during the mechanized excavations, with an additional 220 m² undergoing detailed archaeological examination (Fig. 1). No human remains were found during either the survey or the excavations.

Virginija Ostašenkovienė

Šiaulių kapinynas

2022 m. Šiauliuose buvo taisoma Vaisių gatvė, kurios 84 m ilgio atkarpa patenka į Šiaulių kapinyno (UK 27096) teritoriją. Šioje vietoje buvo atlikti detalieji archeologiniai tyrimai, jų metu ištirta 13 perkasų (24–44 m² dydžio), iš viso ištirtas 425 m² plotas. Į ŠR ir į PV nuo kapinyno teritorijos žvalgyti 2 plotai, iš viso žvalgytas bendras 250 m² plotas.

Dabartinė Vaisių gatvė tarpukariu nutiesta per buvusį Šiaulių dvaro, vadinamo Didždvariu, sodą, kuris užfiksuotas jau 1657 m. inventoriuje. Valdant Nikolajui Zubovui (1801–1871) dvaro sodybos ŠV dalyje buvęs vaismedžių sodas nuo parko atskirtas Kaštonų alėja. XX a. 4 dešimtmetyje ir pokariu abiejose gatvės pusėse pradėti statyti privatūs namai, o buvusį dvaro sodą primena tik Vaisių gatvės pavadinimas. Dar prieš pradedant tyrimus, nuėmus gatvės asfalto sluoksnį, Vaisių gatvės atkarpoje, patenkančioje į Šiaulių kapinyno teritoriją, atidengtas fragmentiškai išlikęs iš neskaldytų akmenų sudėtas XX a. 4 dešimtmečio grindinys.

1 pav. Šiaulių kapinyne rastas kryžinio smeigtuko fragmentas. V. Ostašenkovienės nuotr.

Fig. 1. Fragment of a cruciform pin found in Šiauliai cemetery.

Šiaulių kapinynas aptiktas 1961 m., kai ŠAM pasiekė žinia apie Vaisių gatvėje tiesiant vandentiekį aptiktus žmonių kaulus ir archeologinius radinius. Tais metais J. Naudužas Vaisių g. 16 kieme 15 m² dydžio perkasoje ištyrė 2 kapus, įsigijo atsitiktinai rąstą ietigalį. Vėliau kapinynas tyrinėtas 1998 ir 2007–2009 m. (A. Šapaitė). 1998 m. rasti 5 kapai (kapai 1–5) ir tik viena įkapė – gintarinis karoliukas (*ATL 1998 ir 1999 metais*, 2000, p. 271–273). 2007–2009 m. Vaisių g. 16A sklype ištirtas 236,4 m² plotas, rasta dar 11 kapų (kapai 6–16) su negausiomis įkapėmis (*ATL 2007 metais*, 2008, p. 189–190; *ATL 2008 metais*, 2009, p. 128–130; *ATL 2009 metais*, 2010, p. 125–127). Kapinynas datuotas IV–V a.

2022 m. perkasoje 8 fiksuotos vieno labai sunykusio kapo liekanos (*kapas 17* – kapų numeracija tęstinė nuo 1998 m. tyrimų). Jo ilgis 55 cm, plotis 45–50 cm, gylis 12 cm, orientuotas ŠV–PR kryptimi (350°). Išlikę tik labai smulkūs ir trapūs kaulų fragmentai. Dėl palaikų fragmentiškumo identifikuoti kaulų nebuvo galimybių. Toje pačioje perkasoje rastas žalvarinio kryžinio smeigtuko su apskritomis plokštelėmis kryžmų galuose, dengto sidabro (?) plokštele, fragmentas. Į permaišytą sluoksnį smeigtukas neabejotinai pateko iš suardyto kapo. Perkasoje 3 permaišytame sluoksnyje rastas žmogaus alkūnkaulis ir stipinkaulio fragmentas. Archeologinių žvalgymų metu aptikti ilgųjų kaulų fragmentai, kurie priklausė nenu-

statytos lyties 18–20 metų individui. Kapas suardytas XX a. viduryje įrengiant buitinių nuotekų trasą. Pavieniai žmonių kaulai rodo, jog kapinyno ŠV pakraštys galėjo būti retai užlaidotas ir suardytas XX a. viduryje tiesiant komunikacijas. Vienintelis radinys – kryžinio smeigtuko fragmentas (1 pav.) – sietinas su kapinynu. Tokio tipo smeigtukai datuojami VII–VIII a. 1961–2009 m. archeologinių tyrimų metu atidengti 18 kapų buvo datuoti IV–V a. Rastas smeigtukas kapinyno chronologiją praplečia iki VII–VIII a.

Šiaulių kapinyno teritorijoje fiksuotas fragmentiškai išlikęs Šiaulių dvarvietės kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta XVI–XX a. I puse datuojamų radinių – buitinės keramikos šukių, puodyninių koklių fragmentų, 2 Rusijos imperijos prekybinės plombos, žiedinė segė, 11 monetų, iš jų daugiausia Jono Kazimiero (1648–1668), Karolio X Gustavo (1654–1660) ir Kristinos (1632–1654) šilingų. Ankstyviausia moneta – Žygimanto Augusto 1570 m. sidabrinis dvidenaris.

Nuo 1961 m. Šiaulių kapinyne ištirtas bendras 688,9 m^2 plotas, rasta 19 kapų su negausiomis įkapėmis arba be jų. Kapinynas datuotas IV–VIII a.

Šiauliai Cemetery

In 2022, 13 trenches (425 m^2) were excavated in Šiauliai cemetery (in Šiauliai). Trench 8 contained the disintegrated remnants of a grave (designated Burial 17) and a fragment of a 7th–8th-century silver-plated copper-alloy cruciform pin with disc terminals on each crossarm (Fig. 1). Trench 3 yielded a human ulna and a radial bone fragment, whereas the field survey yielded fragments of long bones. The NW edge of the cemetery may have been scarcely used, and was destroyed by utility works in the mid-20th century. Archaeological excavations between 1961 and 2009 revealed a total of 18 burials dated to the 4th–5th centuries. The newly discovered pin extends the cemetery occupation period to the 7th–8th centuries.

Kęstutis Peseckas,
Irmina Kaminskaitė,
Augustinas Bernotas

Slengių kapinynas

Slengių kapinyne (UK 13072) (Klaipėdos r. Sendvario sen.) 2022 m. planuojamų naujų kolumbariumų ir kapinių vartų vietoje vykdyti detalieji tyrimai. Slengių kapinynas datuojamas V–XII a. Jam būdingi ir griautiniai, ir deginiai palaidojimai. Kapinynas yra ŠR Klaipėdos priemiesčio dalyje šalia A13 kelio. XIX a. šioje vietoje įkurtos kapinės, kurios veikia ir šiandien. Kapinynas yra gana plokščio reljefo kiek aukštesne P puse. Kapinynas smarkiai apgadintas arimų ir melioracijos metu bei XIX a. įrengiant kapines. Jis aptiktas 1972 m. melioracijos metu, o tyrimai jame vykdomi nuo 1977 m. (*ATL 1978 ir 1979 metais*, 1980, p. 101–103). Artimiausioje aplinkoje 1996 m. tyrimus vykdė R. Banytė-Rowell (*KPC PB*, f. 39, ap. 1, b. 1342), 2012 m. – E. Stankevičiūtė (*LIIR*, f. 1, b. 1342), 2022 m. M. Daubaras vykdė žvalgymus, be pavienių radinių, archeologai vertingo archeologinio sluoksnio ar kapų neaptiko. 2001 m. kapinyno apsaugos zonoje į Š pusę nuo čia aprašomų tyrimų ploto kasinėjimus vykdė R. Bračiulienė (*ATL 2001 metais*, 2002, p. 117). 110 m^2 tirtame plote ji aptiko 10 griautinių palaidojimų. Slengių kapinyno apsaugos zonoje 2012 m. tyrimus atliko ir neįtvirtintą gyvenvietę aptiko D. Baltramiejūnaitė (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 48–51). 2013 m. E. Stankevičiūtės tyrimai buvo nerezultatyvūs.